

POSUDEK

na diplomovou práci Judity Korteové: Počátky textilnictví v České republice. Vybrané otázky textilní výroby v závěru doby kamenné na území ČR – The beginnings of textile production in the Czech Republic. Selected questions of textile production practised on the territory of the Czech Republic at the end of the Stone Age. 145 stran textu s literaturou, 24 tabulek, 78 grafů, 75 obrázků, Praha 2016, Univerzita Karlova.

Autorka ve své diplomové práci rozvinula téma českého eneolitického textilnictví, kterému se věnovala již v práci bakalářské, a to několika směry. V první řadě rozšířila zájmovou oblast o Moravu, oproti Čechám pramenně jednoznačně dominantnější. V dalším se její chronologický záběr neomezil pouze na eneolit časný až střední, nýbrž zahrnul i artefakty eneolitu mladšího. Přiložený katalog tak lze považovat za relativně kompletní otisk stavu příslušné pramenné základny českomoravské pozdní doby kamenné, jak jej bylo možné vytvořit zodpovědnou rešerší z rozsáhlé literatury. Katalog je velmi přehledný, poskytuje všechny dostupné základní informace o zhruba pěti tisícovkách evidovaných artefaktů, včetně příslušných vyobrazení, pokud jsou tato vůbec k dispozici.

Vlastní těžiště práce spočívá ve dvou oblastech, za první v zevrubném kulturně-chronologickém vyhodnocení dokladů českomoravského eneolitického textilnictví a za druhé v experimentu zaměřenému na otázku zpracování lýka jako textilní suroviny a funkční interpretace chamských „bombastických“ přeslenů.

V prvním okruhu otázek autorka zcela oprávněně zdůraznila podstatný vliv archeologizace pramenů na výzkum daného tématu, který v mnohých ohledech významně limituje jejich komparaci v rámci některých úseků eneolitu (na dvou protilehlých pólech např. stojí velmi početné nálezy ze sídlištních vrstev na hradištích závěru staršího až středního eneolitu a jejich praktická absence v kultuře se šňůrovou keramikou, známé prakticky pouze z hrobů, kam navíc záměrně neukládány). Přesto se zdá, že k intenzifikaci textilní výroby, spojené pravděpodobně se zvýšeným využitím lnu jako suroviny, dochází někdy na konci staršího eneolitu, patrně v kontextu s formováním a vcelku náhlým rozšířením památek (a příslušných technologických nároků a postupů?) badenského kulturního komplexu. Z artefaktuálního hlediska je zajímavé, že v této době začínají zcela převládat funkčně progresivnější kónické a dvojkónické tvary přeslenů.

Časově a organizačně náročný experiment byl autorkou založen zodpovědně jak z hlediska metodiky, tak šíří záběru, s příslušným teoretickým pozadím získaným studiem tematické

literatury. Předmětem experimentu nebylo pouhé spřádání vláken, ale v některých případech i způsob získávání požadované suroviny (vlákna z kopřiv, lýko), hotovení a výpal přeslenů atp. Jeho hlavním cílem bylo posouzení často v literatuře uváděné vazby jednotlivých forem přeslenů na druh zpracovávané suroviny, konkrétně tzv. „bombastických“ přeslenů chamské kultury ke spřádání vlny. Ukázalo se, že tyto přesleny mohly být využívány ke spřádání prakticky jakékoli suroviny a že v minulosti zřejmě záleželo více na zručnosti přadlen než na hmotnosti a točivém momentu setrvačnicků, čili že jejich tvar a hmotnost jsou spíše podmíněny kulturní tradicí než technologickými nároky. Navíc je dle autorky sporné, zda byly v eneolitu vůbec k dispozici ovce s vyvinutým vlněným rounem, jejichž chov je bezpečně prokázán až v době bronzové.

Autorka prací jednoznačně prokázala, že se spolehlivě orientuje jak v problematice pravěké textilní výroby, tak kulturně chronologických souvislostech českomoravského eneolitu, přičemž je schopna samostatného kritického vyhodnocení pramenů a jejich interpretačního potenciálu, včetně vyhodnocení provedených experimentů. Parametry kladené na úroveň diplomových prací beze zbytku splňuje i z hlediska suverénní práce s pojmy, úrovní stylistiky, citačního aparátu a názorností obrazových příloh. Práci proto bez jakýchkoli podstatnějších výhrad **d o p o r u ě j i** k obhájení.

V Praze dne 17. 5. 2016

PhDr. Miroslav Dobeš, Ph.D.